



Bruxelles, 8.5.2013
COM(2013) 270 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 25 DIN TFUE

**privind progresele înregistrate în vederea exercitării efective a cetățeniei UE în
perioada 2011-2013**

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 25 DIN TFUE

privind progresele înregistrate în vederea exercitării efective a cetățeniei UE în perioada 2011-2013

1. INTRODUCERE

În cadrul Anului european al cetățenilor 2013 și în conformitate cu articolul 25 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), prezentul raport oferă informații cu privire la principalele evoluții înregistrate în domeniul cetățeniei UE în perioada **1 ianuarie 2011 – 31 martie 2013**. Ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, raportul se referă, de asemenea, la Inițiativa cetățenească europeană și la interzicerea discriminării pe motive de naționalitate¹.

În ceea ce privește discriminarea bazată pe alte motive (articolul 19 din TFUE), Comisia va publica în noiembrie 2013 un raport privind punerea în aplicare a directivei privind egalitatea rasială² și a directivei privind egalitatea în materie de ocupare a forței de muncă³, în care va fi analizată în mod exhaustiv discriminarea pe motive de rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală. Comisia va publica, de asemenea, un raport privind punerea în aplicare a directivei privind egalitatea de șanse și egalitatea de tratament între bărbați și femei⁴.

Tratatul de la Lisabona a conferit efecte juridice depline Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care introduce drepturile cetățenilor UE în titlul V (articolele 39-46). Cele trei rapoarte anuale privind punerea în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale, adoptate în martie 2011⁵, aprilie 2012⁶ și respectiv mai 2013⁷, includ deci și o prezentare a progreselor privind drepturile cetățenilor Uniunii.

2. EVOLUȚII ÎN DOMENIUL DREPTURILOR ASOCIATE CETĂȚENIEI UE

2.1. Evoluții recente ale jurisprudenței privind cetățenia UE

Într-o serie hotărâri importante, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a dat un înțeles concret afirmației sale consecvente potrivit căreia „cetățenia Uniunii este menită să reprezinte **statutul fundamental al cetățenilor statelor membre**”⁸.

¹ Articolele 18 și 24 din TFUE au fost integrate de Tratatul de la Lisabona în partea a doua din TFUE „Nediscriminare și cetățenia Uniunii”.

² Directiva 2000/43/CE de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică.

³ Directiva 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

⁴ Directiva 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă.

⁵ COM(2011) 160 - http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/annual_report_2010_ro.pdf

⁶ COM(2012) 169 - http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter-brochure-report_en.pdf

⁷ COM(2013) 271 - http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter_report_2012_en.pdf.

⁸ A se vedea, de exemplu, cauza C-184/99 Grzelczyk.

În hotărârea *Zambrano*⁹, Curtea a considerat că articolul 20 din TFUE exclude măsuri naționale care ar putea împiedica cetățenii Uniunii să beneficieze cu adevărat de drepturile lor în calitate de cetățeni ai UE. Prin aplicarea acestui criteriu în cauza respectivă, s-a ajuns la concluzia că unui migrant neregular dintr-un stat membru ai cărui copii minori aflați în întreținerea sa sunt resortisanți ai țării respective trebuie să i se permită să locuiască și să muncească în acea țară. Curtea a explicat că refuzul de a acorda un astfel de drept părintelui ar împiedica copiii să beneficieze cu adevărat de drepturile lor în calitate de cetățeni ai UE, întrucât ar fi obligați să părăsească teritoriul Uniunii Europene. Curtea precizează în continuare că acest lucru se aplică chiar și în cazul în care copiii nu și-au exercitat niciodată dreptul de liberă circulație în interiorul UE.

Într-o altă cauză, *Dereci*¹⁰, Curtea a subliniat natura specifică și excepțională a situațiilor în care se poate aplica acest criteriu. Criteriul se aplică doar situațiilor în care cetățeanul UE ar fi obligat să părăsească teritoriul Uniunii în ansamblu (nu doar teritoriul statului membru al cărui resortisant este). Mai mult, aceasta se referă la situațiile în care dreptul de ședere nu poate fi refuzat unui resortisant al unei țări terțe care este membru al familiei unui alt resortisant al unui stat membru, întrucât, în caz contrar, beneficierea în mod efectiv de cetățenia Uniunii la care are dreptul acel resortisant ar fi subminată. Cu toate acestea, faptul că cetățeanul Uniunii dorește să locuiască împreună cu un membru de familie care este resortisant al unei țări terțe nu este suficientă pentru a accepta că acesta ar fi obligat să părăsească UE în cazul în care membrului de familie nu i se acordă drept de ședere.

Curtea a mai indicat că autoritățile sau instanțele naționale ar trebui să examineze pentru fiecare caz în parte dacă refuzul de a acorda drept de ședere ar submina dreptul la protecția vieții de familie — având în vedere articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale, în situații cuprinse în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, precum și ținând seama de articolul 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, în cazul în care dreptul Uniunii nu este aplicabil.

Mai recent, în cauzele *O, S*¹¹, Curtea a confirmat că principiile enunțate în hotărârea *Zambrano* se aplică doar în circumstanțe excepționale, dar a precizat că aplicarea acestora nu se limitează la situațiile în care există o relație de sânge, subliniind faptul că factorul relevant îl constituie relațiile de dependență (juridică, financiară sau emoțională).

2.2. Dobândirea și pierderea cetățeniei Uniunii

În conformitate cu legislația UE, orice persoană având cetățenia unui stat membru este cetățean al Uniunii. Este la latitudinea fiecărui stat membru să decidă cine are calitatea de cetățean al său și să stabilească condițiile dobândirii și pierderii cetățeniei, ținând seama în mod corespunzător de dreptul UE¹².

În cursul perioadei de raportare, Comisia a răspuns la aproximativ 62 de întrebări individuale, 29 de întrebări adresate de Parlamentul European și la 6 petiții pe această temă.

Comisia a primit întrebări din partea membrilor Parlamentului European cu privire la situații în care statele membre au decis să acorde cetățenie unor grupuri de persoane, cum ar fi cele care aparțin unor minorități etnice în alte țări sau care au depus anumite sume într-o bancă locală. Autorii s-au întrebat dacă statele **membre sunt libere să stabilească condițiile**

⁹ Cauza C-34/09, Ruiz Zambrano.

¹⁰ Cauza C-256/11, Dereci și alții.

¹¹ Cauzele conexe C-356/11 și C 357/11, O, S.

¹² A se vedea, de exemplu, cauza C-369/90, Micheletti și alții.

dobândirii cetățeniei, în special ținându-se seama de jurisprudența Curții de Justiție potrivit căreia, în exercitarea competențelor lor în acest sens, statele membre „trebuie să țină cont în mod corespunzător de dreptul UE”.

Interpretând această prevedere în cauza *Rottmann*¹³, Curtea nu a contestat competența exclusivă a statelor membre de a stabili cine poate deveni cetățeanul lor — și, astfel, cetățean al Uniunii. Mai curând, aceasta a impus limite privind puterea lor de a priva cetățenia Uniunii de drepturile asociate statutului lor de cetățean al Uniunii. În special, aceasta a afirmat că, în ceea ce privește cetățenia Uniunii, exercitarea competenței statelor membre de a stabili norme de dobândire și de pierdere a cetățeniei, *în măsura în care acest lucru afectează drepturile conferite și protejate de ordinea juridică a Uniunii*, astfel cum este cazul deciziei de retragere a naturalizării, poate fi supusă reexaminării juridice efectuate în lumina dreptului UE. Situațiile descrise în întrebările primite de Comisie au vizat decizii de *acordare* a cetățeniei unui stat membru, care nu au afectat drepturile conferite și protejate de ordinea juridică a Uniunii.

2.3. Dreptul la liberă circulație și ședere al cetățenilor UE (Directiva 2004/38/CE)

2.3.1. Măsuri care vizează asigurarea transpunerii și aplicării corecte a Directivei 2004/38/CE¹⁴

Dreptul cetățenilor UE de a circula și de a locui liber pe teritoriul statelor membre constituie unul dintre pilonii integrării în UE.

În cursul perioadei de raportare, Comisia a urmat o **politică riguroasă de aplicare** menită să asigure transpunerea integrală și efectivă a directivei de către toate statele membre. Drept rezultat, marea majoritate a statelor membre și-au modificat legislația ori s-au angajat să facă aceasta, astfel încât să asigure conformitatea cu normele privind libera circulație. Comisia monitorizează îndeaproape punerea în aplicare a acestor angajamente și colaborează cu statele membre în cauză pentru a rezolva problemele nesoluționate încă.

În 2011, Comisia a inițiat proceduri împotriva a 12 state membre¹⁵. În 2012 și la începutul anului 2013, aceasta a trimis avize motivate pentru șapte dintre cele douăsprezece cauze¹⁶. Ca urmare, până în prezent, cinci state membre și-au modificat legislația ori s-au angajat să facă acest lucru¹⁷. Principalele aspecte ridicate în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor se referă la **dreptul de intrare și de ședere pentru membrii de familie ai cetățenilor Uniunii**, inclusiv soții/soțiile sau partenerii de același sex¹⁸, la condițiile pentru eliberarea vizelor și a permiselor de ședere pentru membrii de familie care nu sunt cetățeni ai UE și la garanțiile materiale și procedurale împotriva expulzării cetățenilor UE.

Portalul internet „Europa ta”¹⁹ informează cetățenii UE cu privire la drepturile lor. O secțiune specifică este dedicată drepturilor legate de libera circulație. Comisia publică, de asemenea, o

¹³ Cauza C-135/08.

¹⁴ JO L 158, p. 77.

¹⁵ AT, BE, DE, CY, CZ, ES, IT, LT, MT, PL, SE, UK. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-981_ro.htm).

¹⁶ CZ, LT (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-75_en.htm?locale=en), UK (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-417_en.htm?locale=en) AT, DE și SE (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-646_en.htm?locale=en), precum și BE (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-122_ro.htm).

¹⁷ MT și-a modificat legislația. ES, IT, PL și SE s-au angajat să facă acest lucru până în primăvara anului 2013.

¹⁸ A se vedea, de asemenea, raportul privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale, COM(2013) 271.

¹⁹ http://europa.eu/youreurope/citizens/index_ro.htm

versiune actualizată a ghidului său destinat cetățenilor UE, privind dreptul la liberă circulație și ședere în Europa²⁰.

2.3.2. Cereri și plângeri tratate

În cursul perioadei de raportare, Comisia a primit 1 566 de întrebări individuale privind libera circulație și chestiunile legate de ședere, 581 dintre acestea fiind înregistrate ca plângeri oficiale. Comisia a răspuns, de asemenea, la 147 de întrebări adresate de Parlamentul European și la 137 de petiții.

În 2011, centrele de contact „Europe Direct” au primit 2 413 solicitări de informații privind chestiuni legate de libera circulație, iar în 2012 numărul a fost de 3 787 (reprezentând 3,9 % din volumul anual al centrului de contact „Europe Direct”).

Aspectele legate de libera circulație și de ședere se numără printre primele trei domenii în ceea ce privește numărul de solicitări de informații adresate SOLVIT (922 de solicitări de informații) și de cazuri (481 de cazuri tratate și închise de către SOLVIT în perioada de raportare, iar 88 % dintre acestea au fost soluționate).

2.3.3. Exemple de chestiuni abordate

Autoritățile naționale au dreptul de a expulza cetățenii UE de pe teritoriul lor numai cu anumite garanții materiale și procedurale stricte stabilite de dreptul UE. Pentru a asigura certitudinea juridică pentru cetățenii UE, este esențial ca aceste garanții să fie transpuse integral și corect de către toate statele membre.

În 2010, autoritățile franceze au emis ordine de expulzare și de părăsire a teritoriului Franței pentru ocupanții unor tabere neautorizate, majoritatea **romi** din România și Bulgaria. Comisia a purtat un dialog cu autoritățile franceze, care a avut drept rezultat incorporarea integrală în legislația franceză a garanțiilor prevăzute de dreptul UE. Noua legislația a intrat în vigoare în iunie 2011.

Danemarca a adoptat norme noi în materie de expulzare, care au intrat în vigoare în iulie 2011 și au fost aplicate, de asemenea, cetățenilor europeni, conducând la temeri grave cu privire la compatibilitatea acestora cu normele UE privind libera circulație. În urma intervenției și contactelor Comisiei cu guvernul danez, **Legea privind străinii** a fost modificată în iunie 2012.

Aceste exemple demonstrează că dialogul cu statele membre poate fi un mijloc eficace de soluționare a problemelor, în beneficiul cetățenilor UE.

Un alt exemplu de măsură a Comisiei pentru a asigura drepturile cetățenilor UE la nediscriminare și pentru eliminarea obstacolelor în calea liberei circulații este reprezentat de cazurile legate de **înregistrarea numelor duble străine**. În urma acțiunii Comisiei din 2010, Suedia și-a modificat legislația în 2012 pentru a permite înregistrarea numelor de familie străine duble ale resortisanților suedezi. De asemenea, Comisia a inițiat o acțiune înaintea Curții împotriva Belgiei, pentru a asigura aceleași drepturi pentru copiii născuți în Belgia care au un părinte belgian, iar celălalt provine dintr-un alt stat membru.

2.3.4. Priorități viitoare

În continuarea măsurilor sale în vederea asigurării transpunerii, Comisia se va **concentra pe aplicarea normelor UE în materie de liberă circulație la fața locului**. Aceasta efectuează în prezent două studii privind aplicarea Directivei 2004/38/CE. Primul, lansat la sfârșitul anului 2012, va analiza modul în care dreptul la liberă circulație și ședere este afectat de

²⁰

http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/guide_free_movement_en.pdf

formalitățile și procedurile legate de eliberarea documentelor de ședere. Al doilea, lansat la începutul anului 2013, va evalua situația și impactul la nivel local al mobilității cetățenilor UE.

Rezultatele vor fi valorificate în cadrul unor noi acțiuni, după cum s-a anunțat în raportul din 2013 privind cetățenia UE, cum ar fi simplificarea formalităților pentru cetățenii UE și promovarea unei gestionări eficiente la nivel local a cazurilor legate de libera circulație.

De asemenea, aplicarea integrală a normelor UE privind libera circulație rămâne o prioritate pentru Comisie. Imediat după finalizarea eforturilor de aplicare și a evaluării ulterioare generale a impactului politicilor în materie de liberă circulație, se va întocmi un raport privind aplicarea acestor norme.

Comisia continuă să solicite statelor membre să facă schimb de informații și de cele mai bune practici, inclusiv cu privire la lupta împotriva abuzurilor și a fraudelor legate de libera circulație.

2.4. Drepturi electorale

Cetățenilor UE care trăiesc într-un alt stat membru decât cel ai cărui resortisanți sunt le este garantat dreptul de a participa (în calitate de alegători sau candidați) la alegerile locale și la alegerile pentru Parlamentul European din statul membru respectiv, în aceleași condiții ca și cetățenii acestuia.

Pe parcursul perioadei de raportare, Comisia a răspuns la aproximativ 100 de întrebări individuale, la 50 întrebări adresate de Parlamentul European și la 9 petiții privind drepturile electorale ale cetățenilor UE.

În cinci cazuri Comisia a purtat dialoguri cu statele membre privind aspectele legate de transpunerea Directivei 94/80/CE (dreptul cetățenilor UE de a participa la alegerile locale), iar în zece cazuri, dialoguri privind aspectele legate de transpunerea Directivei 93/109/CE (dreptul cetățenilor UE de a participa la alegerile europene). În urma acestora, statele membre fie și-au modificat legislația, fie au anunțat modificări pentru a se conforma dreptului UE²¹. Comisia este pe punctul de a-și finaliza evaluarea și va monitoriza îndeaproape îndeplinirea angajamentelor și deplina conformitate a legislațiilor naționale.

În plus, Comisia a contactat unsprezece state membre care nu permiteau cetățenilor UE fără cetățenia statului membru în cauză să fondeze partide politice sau să devină membri ai acestora, fapt care contravine dispozițiilor articolului 22 din TFUE. În două cazuri, situația a fost clarificată, într-unul dintre cazuri a fost adoptată legislație națională în conformitate cu dreptul UE, iar într-un alt caz au fost anunțate modificări. Au fost luate măsuri împotriva celorlalte șapte state membre²².

În raportul său privind alegerile locale²³ publicat la 9 martie 2012, Comisia a evaluat modul în care sunt puse în aplicare la nivel local drepturile electorale ale cetățenilor UE și a sugerat că statele membre ar trebui să adopte măsuri specifice pentru a stimula participarea cetățenilor și a crește prezența la vot.

²¹ CY, PL și RO au adoptat legislație nouă, iar CZ, SI și SK au anunțat modificări ale legislației lor, în timp util pentru alegerile pentru Parlamentul European din 2014. EE și LV au furnizat explicații satisfăcătoare, în timp ce BG, HU, LT și MT au adoptat recent legislație care este în curs de examinare.

²² CZ, ES, GR, LT, LV, PL și SK.

²³ Raport privind aplicarea Directivei 94/80/CE de stabilire a normelor de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile locale pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru a cărui cetățenie nu o dețin, COM (2012) 99.

Comisia a prezentat, la 12 martie 2013, o **comunicare privind** „*Pregătirea pentru alegerile europene din 2014: consolidarea în continuare a desfășurării eficiente și democratice a alegerilor*” și o **recomandare** privind „*Îmbunătățirea desfășurării democratice și eficiente a alegerilor pentru Parlamentul European*”, menite să consolideze dimensiunea europeană a alegerile europene. Prin creșterea eficienței și reducerea sarcinii administrative, recomandarea va îmbunătăți, de asemenea, funcționarea mecanismului de prevenire a votului dublu, prevăzut de Directiva 93/109/CE.

La 20 decembrie 2012 Consiliul a adoptat **Directiva 2013/1/UE²⁴**, care le **facilitează cetățenilor UE candidatura la alegerile pentru Parlamentul European din 2014**, întrucât aceștia vor trebui să prezinte doar un document de identitate și o declarație care să ateste că îndeplinesc condițiile de eligibilitate.

În final, astfel cum s-a anunțat în raportul privind cetățenia UE din 2010, Comisia a lansat o dezbatere cu acele state membre care își privează resortisanții de dreptul de a participa la alegerile naționale atunci când aceștia își exercită dreptul la liberă circulație și ședere și își părăsesc țara de origine (*disefranchisement*). În urma unei dezbateri specifice care a avut loc în cadrul audierii comune din 19 februarie 2013 organizate cu Parlamentul European, privind cetățenia UE, Comisia anunță acțiuni concrete în raportul său din 2013 privind cetățenia Uniunii Europene.

2.5. Protecția consulară

Un cetățean UE care călătorește sau locuiește într-o țară terță în care statul său membru nu este reprezentat are dreptul de a beneficia de protecția autorităților diplomatice și consulare ale oricărui stat membru, în aceleași condiții ca și cetățenii aceluia stat.

În urma raportului privind cetățenia UE din 2011, Comisia a prezentat, la 23 martie 2011, o **comunicare privind Protecția consulară a cetățenilor UE în țările terțe: situația actuală și calea de urmat²⁵** și a lansat un site internet dedicat acestei teme²⁶.

La 14 decembrie 2011, Comisia a adoptat o propunere de **directivă privind protecția consulară pentru cetățenii Uniunii aflați în străinătate**, care urmărește stabilirea de norme clare și obligatorii din punct de vedere juridic privind cooperarea și coordonarea dintre autoritățile consulare ale statelor membre, pentru a se asigura că cetățenii ale căror state membre nu sunt reprezentate au acces nediscriminatoriu la protecție din partea reprezentanțelor diplomatice sau consulare ale altor state membre într-o țară terță.

2.6. Dreptul de a adresa petiții Parlamentului European

Cetățenii UE au dreptul de a adresa petiții Parlamentului European în domenii care țin de Uniune și care îi afectează direct. În 2012, Comisia pentru petiții a Parlamentului European a primit 1 964 de petiții, față de 2 091 în 2011 și 1 746 în 2010.

Între ianuarie și septembrie 2012, din 1 400 de petiții înregistrate în total au fost declarate admisibile 1 010 (72 %), față de 998 de petiții în 2011 (71 %) și 989 (60 %) în 2010. Petițiile admisibile fie au fost trimise unei instituții sau unui organism, fie au fost închise printr-un răspuns transmis direct petent.

La fel ca în anii precedenți, cele mai frecvente subiecte ale petițiilor în 2012 au fost drepturile fundamentale/justiția, mediul și piața internă.

²⁴ Directiva 2013/1/UE a Consiliului de modificare a Directivei 93/109/CE în ceea ce privește anumite norme de exercitare a dreptului de a fi ales pentru Parlamentul European pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru în care nu sunt resortisanți (JO L 26, p. 28).

²⁵ COM (2011) 149.

²⁶ <http://ec.europa.eu/consularprotection/>.

2.7. Dreptul de a sesiza Ombudsmanul European

Cetățenii UE au dreptul de a se adresa Ombudsmanului European cu privire la cazuri de administrare defectuoasă ale activităților instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor UE, cu excepția Curții de Justiție în exercitarea funcțiilor sale jurisdicționale.

Pe parcursul perioadei de raportare, Ombudsmanul a înregistrat anual aproximativ 2 500 de plângeri. Numărul plângerilor în afara mandatului său a scăzut de la 1 983 în 2010 și 1 846 în 2011, la 1 720 în 2012. Această scădere se datorează în special ghidului interactiv al Ombudsmanului, care direcționează reclamanții către autoritatea competentă. În 2012, un număr de 19 281 cetățeni au folosit ghidul pentru a obține consultanță.

Numărul de anchete deschise pe baza plângerilor primite a crescut de la 323 de anchete în 2010, la 450 în 2012. Această creștere se datorează succesului Ombudsmanului în a stabili contacte cu eventuali reclamanți.

Cea mai frecventă problemă care face obiectul sesizărilor este lipsa de transparență în administrația UE. În 2012, 21,5 % dintre cazuri au fost legate de transparență, față de 33 % în 2010 și 25 % în 2011. În 20 % dintre toate sesizările finalizate în 2012 (80 de cazuri), Ombudsmanul a reușit să obțină un rezultat pozitiv.

2.8. Inițiativa cetățenească europeană

În cadrul inițiativei cetățenești europene, Comisia poate fi invitată să propună legislație în domeniile în care deține competența pentru aceasta, dacă inițiativa se bucură de sprijinul a un milion de cetățeni.

Regulamentul (UE) nr. 211/2011, care se aplică începând cu 1 aprilie 2012, stabilește normele și procedurile pentru astfel de inițiative.

Între aprilie 2012 și februarie 2013, Comisia a primit 27 de cereri de înregistrare a unor inițiative propuse. Temele abordate sunt foarte diverse, de la venitul minim garantat și o educație de înaltă calitate pentru toți, la pluralismul media și drepturile de vot. O primă inițiativă a întrunit, potrivit organizatorilor acesteia, numărul necesar de declarații de susținere²⁷, dar nu a fost încă prezentată în mod oficial Comisiei.

În 2011, Comisia a înființat un grup de experți din statele membre pentru a face schimb de opinii, de *know-how* și de bune practici privind sarcinile care le revin statelor membre în cadrul unei proceduri în vederea unei inițiative cetățenești.

2.9. Date statistice privind cetățenii UE care și-au exercitat dreptul la liberă circulație și sedere

Începând cu 1 ianuarie 2012, aproximativ 13,6 milioane de cetățeni ai UE au locuit (pentru cel puțin 12 luni) într-un stat membru fără a fi resortisanți ai acestuia. Cu toate acestea, numărul cetățenilor UE care își exercită dreptul la liberă circulație și sedere este mult mai mare. În 2011 au fost efectuate peste 180 de milioane de călătorii în scopuri personale în UE și aproape 30 de milioane în scopuri profesionale.

3. EVOLUȚII ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PRINCIPIUL NEDISCRIMINĂRII PE MOTIV DE NAȚIONALITATE

Articolul 18 din TFUE și articolul 21 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene interzic orice formă de discriminare exercitată pe motiv de cetățenie în

²⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-107_ro.htm.

domeniul de aplicare a tratatelor, fără a aduce atingere dispozițiilor speciale conținute de acestea.

Având în vedere faptul că acest principiu se aplică cu privire la orice chestiune care intră în domeniul material de aplicare a dreptului UE, asigurarea respectării acestui principiu constituie parte integrantă a rolului Comisiei de a garanta aplicarea corectă a dreptului UE în diversele domenii de politică, conform câtorva exemple orientative de mai jos din perioada de raportare.

Într-o serie de acțiuni introduse împotriva a șase state membre (Austria, Belgia, Franța, Germania, Grecia și Luxemburg), Comisia a contestat dispozițiile naționale care rezervă **accesul la profesia de notar** doar resortisanților statelor membre respective. În hotărârile sale din 24 mai 2011, Curtea de Justiție a fost de acord că aceste dispoziții sunt discriminatorii pe motiv de cetățenie, și, prin urmare, încalcă prevederile tratatului²⁸.

În 2011, într-un alt caz de acțiune de asigurarea a aplicării, Comisia a adus Austria în fața instanței, din cauza unei dispoziții naționale prin care se acordau **tarife reduse la transportul public** numai studenților ai căror părinți primeau alocațiile familiale acordate de statul austriac. În hotărârea sa din 4 octombrie 2012, Curtea a sprijinit poziția Comisiei, susținând principiul potrivit căruia studenții din UE care studiază oriunde în UE au același drept la unele prestații la fel ca studenții localnici²⁹.

În 2012, Comisia a adoptat măsuri referitoare la problemele întâmpinate de cetățeni ai UE care nu sunt resortisanți ai statului maltez, dar care locuiesc în Malta, în ceea ce privește accesul la **tarifele reduse la apă și energie electrică** în aceleași condiții ca cele de care beneficiază cetățenii maltezi.

De asemenea, Comisia a luat anumite măsuri de politică cu țintă precisă în domenii în care au fost identificate probleme specifice legate de discriminarea pe motiv de cetățenie.

O serie de plângeri și solicitări de claritate juridică din partea părților interesate au relevat existența unor restricții discutabile legate de naționalitate privind accesul la activități sportive și/sau competiții sportive în unele state membre. Pentru a rezolva aceste probleme, Comisia a adoptat în ianuarie 2011 o [comunicare](#)³⁰ privind dezvoltarea dimensiunii europene a sportului, care oferă statelor membre orientări privind modul în care să garanteze practici care să nu permită nicio discriminare pe motiv de cetățenie în ceea ce privește **accesul la activități sportive și/sau la competiții sportive**.

În decembrie 2011, Comisia a pus la dispoziția statelor membre orientări cu privire la modul în care să se asigure că reglementările **privind impozitarea succesiunilor transfrontaliere** nu fac nicio discriminare pe motiv de cetățenie³¹. Această acțiune a fost urmărită prin intermediul unui exercițiu orizontal de aplicare ce a vizat norme de impozitare a succesiunilor care contraveneau dispozițiilor tratatelor UE.

La sfârșitul anului 2012, Comisia a lansat un studiu în vederea efectuării unei evaluări detaliate a legislației naționale în materie de impozitare directă, pentru a stabili dacă aceasta conduce la dezavantaje nejustificate pentru lucrătorii sau persoanele care se mută într-un alt stat membru. Această inițiativă urmează uneia anterioare, care a fost lansată în 2010 în

²⁸ Cauzele C-53/08, C-47/08, C-50/08, C-54/08, C-61/08 și C-51/08.

²⁹ Cauza C-75/11.

³⁰ SEC(2011) 66/2.

³¹ COM(2011) 864.

vederea verificării legislației statelor membre în materie de impozitare directă, pentru a se asigura că lucrătorii transfrontalieri nu sunt discriminați. Pe această bază, Comisia întreprinde acțiunile adecvate și va urma aceeași abordare în ceea ce privește studiul din 2012 menționat anterior.

În mai 2012, Comisia a publicat orientări adresate statelor membre³² privind **sisteme nediscriminatorii de viniete pentru autoturisme și motocicletele**.

În iunie 2012, în cadrul eforturilor sale de a stimula creșterea economică printr-o mai bună punere în aplicare a directivei privind serviciile (Directiva 2006/123/CE), Comisia a anunțat³³ măsuri de asigurare a unei aplicări corecte a principiului nediscriminării pe motiv de cetățenie **a beneficiarilor de servicii**, publicând, de asemenea, orientări specifice destinate statelor membre privind aplicarea acestui principiu³⁴.

Recunoscând faptul că accesul la **conturi de plăți și la alte servicii bancare** a devenit esențial pentru participarea cetățenilor la viața economică și socială, conform celor menționate în [Actul privind piața unică II](#)³⁵ din octombrie 2012, Comisia a adoptat, chiar în aceeași zi cu prezentul raport, o inițiativă care urmărește combaterea discriminării pe motiv de cetățenie în legătură cu aceste conturi de plăți și servicii bancare³⁶.

La sfârșitul anului 2012, Comisia a lansat un studiu³⁷ pentru a evalua modul în care principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie este pus în aplicare în legislațiile naționale în domeniul **accesului la învățământul superior, inclusiv la asistență financiară**.

În fine, în 26 aprilie 2013, Comisia a propus o **directivă** care facilitează exercitarea efectivă a dreptului la libera circulație a lucrătorilor în UE³⁸, care are ca scop, printre altele, prevenirea discriminării pe motiv de cetățenie a **lucrătorilor mobili din UE**.

4. CONCLUZIE

Prezentul raport subliniază principalele evoluții și acțiuni întreprinse la nivelul UE privind cetățenia UE, începând din 2011. Aceasta completează și însoțește raportul din 2013 privind cetățenia UE.

³² COM (2012) 199.

³³ COM (2012) 261.

³⁴ SWD (2012) 146

³⁵ COM (2012) 573.

³⁶ Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind comparabilitatea comisiunilor legate de conturile de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturi de plăți cu funcționalități de bază, COM (2013) 266.

³⁷ „Evaluarea normelor UE privind libera circulație a cetățenilor UE și a membrilor familiilor acestora și punerea lor practică în aplicare”.

³⁸ Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsurile de facilitare a exercitării drepturilor conferite lucrătorilor în contextul liberei circulații a lucrătorilor, COM(2013) 236.